

186^M.643^{OSZK}

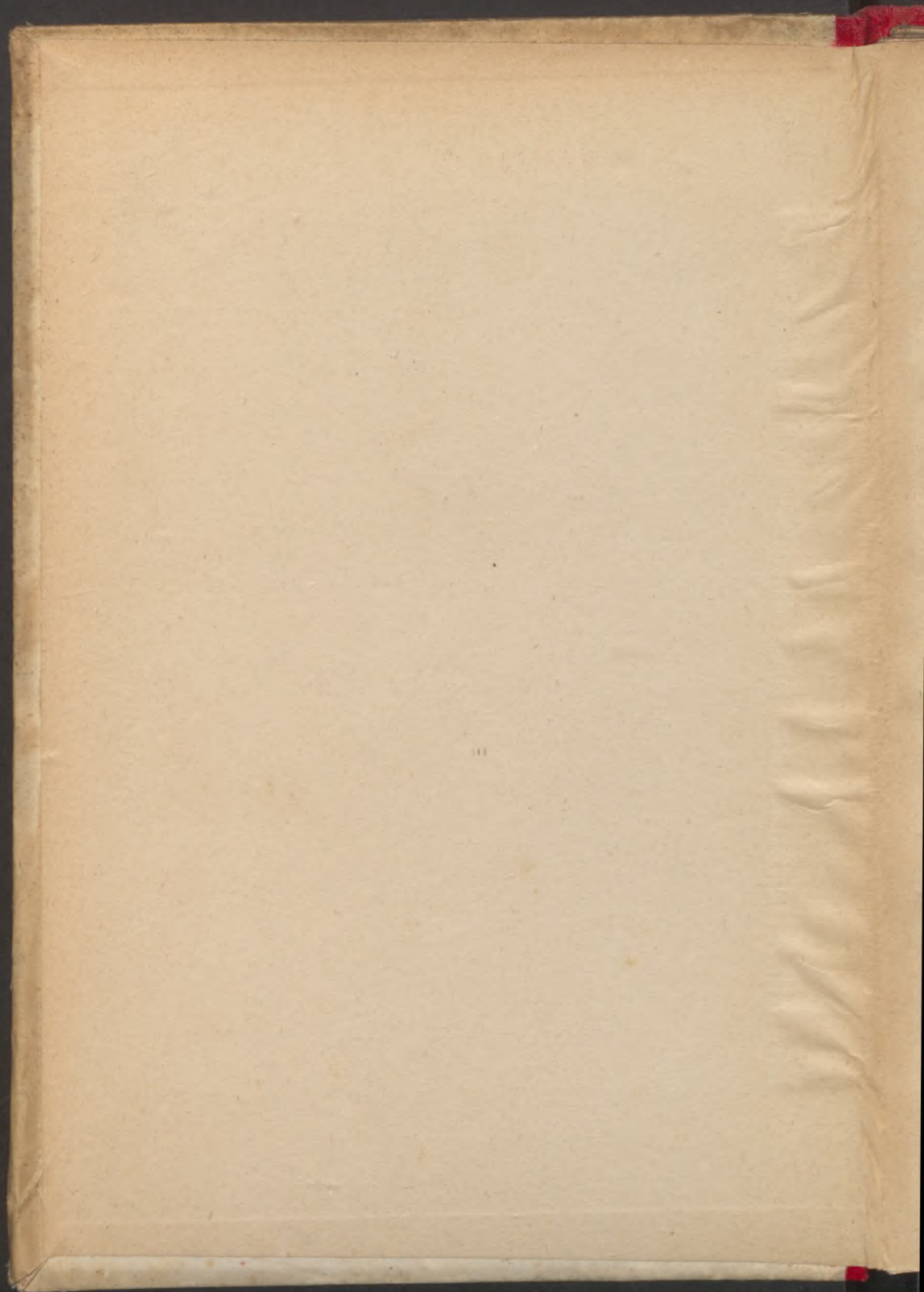
31926.

..... NIELNÉ LENGYEL LAURA:

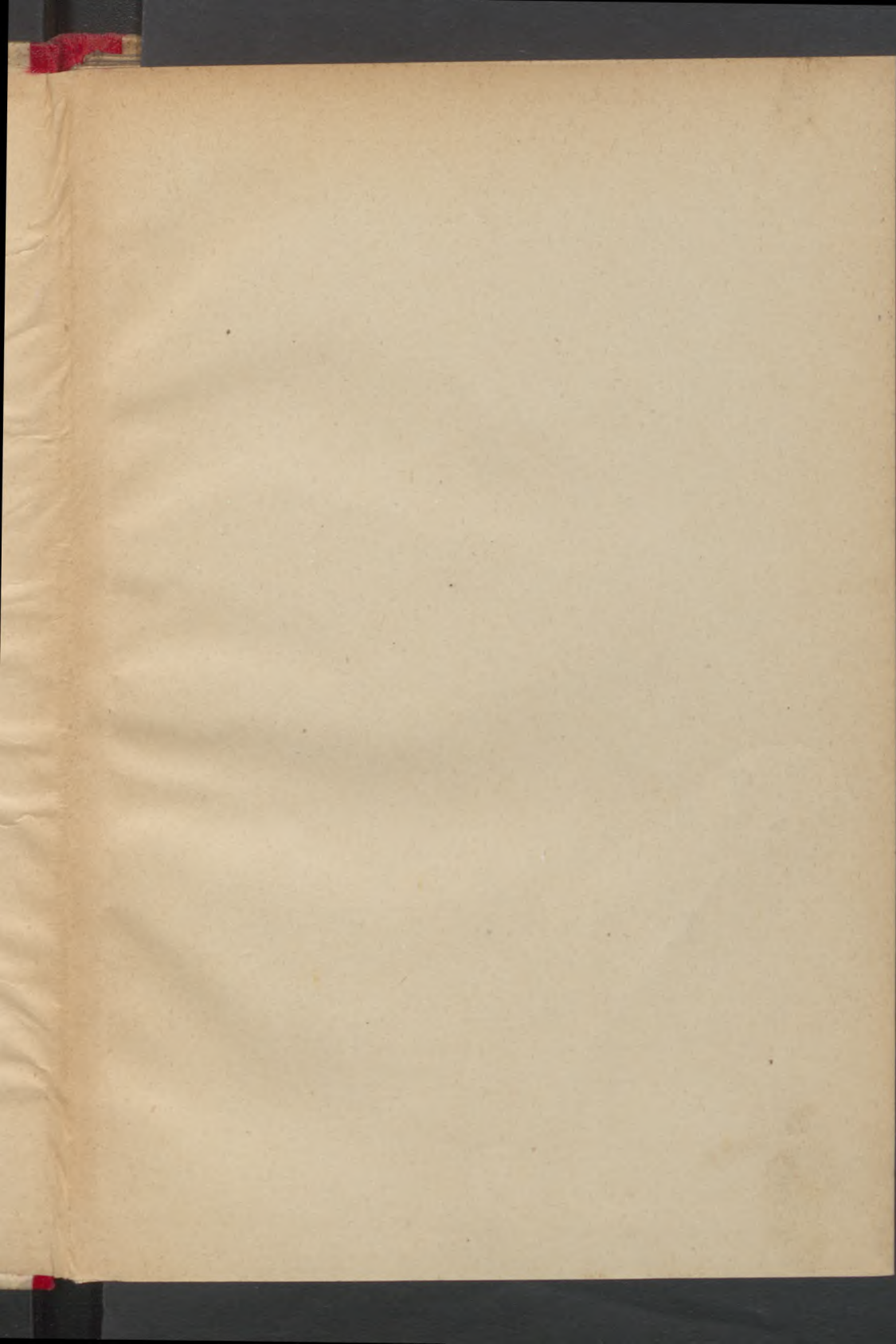
ÁRVA LEÁNY

SINGER ÉS WOLFNER IRODALMI INTÉZET RT KIADÁSA

AZ ÁRVA LEÁNY

TÖRTÉNETI ELBESZÉLÉS

ÍRTA

DÁNIELNÉ-LENGYEL LAURA

MÜHLBECK KÁROLY RAJZAIVAL

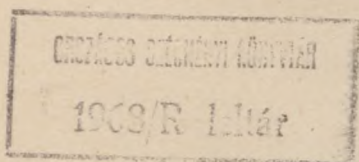

BUDAPEST, 1926

SINGER ÉS WOLFNER IRODALMI INTÉZET RT. KIADÁSA

Fenntartunk minden jogot

M 186.643

Nyomta az Ujságüzem könyvkiadó és nyomda rt.

Nagy Lajos király idejében fény és dicsőség járt mindenütt a magyar fegyverek nyomában. Az olasz Anjou-házból származó Róbert Károly fia szívben, lélekben magyarrá lőn.

Mikor III. Endrével sírba szállt a dicső Árpád nemzetség fiága, a magyar nemzet a nőágon levő rokonokat tisztelte meg Szent István trónjával.

Róbert Károlyllyal sok olasz levente, nápolyi nemes jött be Magyarországba. Ez nem lett volna baj, ha a király sok idegen szokást, erkölcsöt és érzést be nem hoz magával. Nem is tudta a magyar nép szívéhez vezető utat egészen megtalálni. Uralkodása alatt sokszor tört ki a vészes belvillongás.

Róbert Károly kemény csatákat vívott az elégületlen magyar főurakkal, akik trencsényi Csák Máté vezérlete alatt gyűltek össze. Csák Máté királyi jogokat gyakorolt. Nádorispánt tartott, pénzt veretett s az ország nagyrésze jobbágyi hűséggel hódolt neki. Nem is tudták a kemény, nyakas főurat megtörni.

A nápolyi Róbert Károly trónja talán sohasem szilárdul meg, ha a sors hirtelen el nem szólítja trencsényi Csák Mátét az élők sorából.

A haldokló főúr komoran nézett maga körül. Ágya mellett ott álltak hűséges emberei. Élni halni készek egy pillantására, de ha ő lehúnyja szemét: mi lesz? Körülnézett az arcokon, de sze-

mének borús pillantása nem engedett fel, csak akkor, mikor az ablaknál álló várnagyot, Daczó Mihály uramat meglátta.

— Mihály, — szólt a főúr halk, megtört hangon.

Mindenki összerezzen, mikor ezt a fátyolos, gyöngé hangot meghallotta. Hej, hogy mennyi döngött, hogy harsogott ez a hang még pár héttel ezelőtt a csaták mezején!

Hogy elszorult a sok magyar dalja szíve. Mi lesz velünk, mi lesz a hazából, ha a legerősebb, leghatalmasabb magyar főúr kidől?

— Hagyjatok magamra, — mondta a főúr halk, szakadozott hangon. — Hagyjatok magamra, egyedül akarok lenni a várnaggyal.

Az urak némán fejet hajtottak, egymásután kimentek a teremből. Csák Máté kissé fölemelkedett ágyában és így szólt:

— Daczó Mihály, kedves, hűséges várnagyom, igaz emberem voltál mindig, úgy-e?

— Úgy segítsen meg engem az örök Isten, mint hogy az is maradok utolsó órámig, — mondta a várnagy.

— Adott szavad többet ér nekem minden esküvésnél, — folytatta Máté úr. — Öcsémet vártam, de úgy látszik, hiába várok rá.

Mély sóhajlás szállt el a főúr ajkáról, míg a várnagy arcán kedvetlenség futott végig.

— Nagyon jól tudom, Daczó Mihály, te soha sem kedvelted az én öcsémet, Domokos urat. De nem szabad elfeledned, hogy kis leányom, Piroska után, mégis ő a legközelebbi rokonom és neki lesz kötelessége, hogy folytassa azt a harcot, amit én megkezdettem.

— Domokos urat semmiféle vérrokonság nem köti nagy jó uramhoz, — mondta a várnagy.

— Megboldogult kedves hitvesemnek öccse

ő, Mihály — mondta feddőleg a főúr —, és irántam mindig fiúi engedelmességet és alázatosságot tanusított.

A várnagy lehajtotta fejét és hallgatott.

— Én már nem találkozom vele a földi életben, utam meg van szabva, mennem kell. Nem-sokára ott állok az örök bíró előtt, aki bizonyára kegyelmesen fog ítélni felettem. Lehet, hogy véges emberi elmém-mel sokat hibáztam, tévedtem, de ha kardot rántottam a nápolyi Róbert Károly ellen, az nem személyes nagyravágyásból vagy hiúságból történt. Hazámért cselekedtem. Az ő javát akartam szolgálni. Jól vagy rosszul szolgáltam-e: afölött majd ítél a mennyei bíró. Öcsémnek mondd meg, hogy két kincset hagyok itt reá. Az egyik a szegény, lángban, vérben álló haza. Szolgálja azt oly hűségesen, mint ahogy én szolgáltam. A magyar ne legyen idegen rabszolgája! Csak olyan embert szabad megtűrnötök Szent István trónján, aki szívvel-lélekkel magyar, akinek még álmában se jut eszébe, hogy idegen földön ringatták a bölcsőjét. Ha a nápolyi Róbert Károly ilyenné tudott volna válni!... De hagyjuk ezt, az idő rövid... A másik kincsem, árva kis leányom, Piroska. Védelmezze az árva kis leány életét, vagyonát, hiszen neki is vérszerint való rokona. Nénjének kis leánya az én gyermekem. Megértettél, Mihály?

— Megértettem, kegyelmes nagy uram — mondta halk, elfogódott hangon a várnagy —, de, ha a jó Isten megtartaná nagy uramat...

A főúr intett kezével:

— Az én órá-m már lejár. Érzem, hogy nem

látom meg többé a fölkelő napot földi szememmel. Hozd be kis leányomat, had vigyem el búcsúcsókját a másvilágra!

Daczó Mihály pár perccel később egy szép kis öt éves leánykát hozott be karján a terembe. A gyermek fürtös feje édes, megható szeretettel símult a főúr színtelen, halvány arcához. Boldog

gyermek! Az ő tapasztalatlan szeme még nem látta a közelgő halál előjeleit. Örült, hogy apja mellett lehet, aki annyira szereti.

— Kis leánykám, — mondta Csák Máté —,

én most hosszú útra megyek. Igérd meg nekem, hogy engedelmes, jó kis leány leszel ezentúl is.

— Igen, igen — felelt a kis Piroska élénken —, de hová utazol?

— Messzire, gyermekem.

— Messzire? Ha arra mennél, amerre az anyuska ment: mondd meg neki, hogy jöjjön már haza. Úgy szeretném, ha újra együtt lennénk!

— Megmondom, kis leányom és lelkünk bizonyára veled lesz mindig.

A gyermek nem értette apja bánatos szavát, de valami különös sejtelem nehezedett lelkére és elszomorította az arcát.

— Mit üzensz még anyádnak, Piroskám?

Piroska szeme tele lett könnyel és ajkát hirtelen édesapja ajkára nyomta.

— Ezt üzened? — és a főúr hidegülő ajkán boldog mosoly futott át. — Légy nyugodt, átadom neki csókodat, édes gyermekem.

Aztán hirtelen egy kis vasszekrényre mutatott:

— Hozd ide azt a szekrényt, Daczó Mihály!

A főúr megnyomott valami rejtett rúgót és a szekrényből egy kis lapos arany szelencét vett ki s azt a kis leány nyakába akasztotta.

— Édesanyádé volt, legyen a tied ezentúl!

Azzal intett Daczó Mihálynak, aki gyorsan újra karjára vette a gyermeket és kivitte a teremből.

Már az ajtónál voltak, mikor Piroska visszafordította a fejét és így szólt:

— Édes apuskám, aztán gyere vissza ám hamar!

A főúr csak kezével intett. Ereje percről-percre fogyott. Mikor Daczó Mihály visszatért, már csak töredezett, halk hangon suttogott:

— Az arany szelencére vigyázzatok! Meghalt feleségemnek kedves emléke van benne. Hogy mi, azt én nem tudom, mert csak egyetlenegy asszony tudja kinyitni, annál van a zár kulcsa... Az az asszony valaha a feleségem jó barátnéja volt... A neve... a neve...

A nevét már nem tudta kimondani a főúr.

Vagy talán nem is akarta. Vívódott magával, de a büszkesége megtiltotta, hogy ajkára vegye annak az asszonynak a nevét. Szeme lecsukódott, ajka még egyszer kinyílt: „Édes hazám!...” „Szegény gyermekem!” aztán vége volt mindennek. Magyarország legnagyobb és leggazdagabb ura ott állt égi bírāja előtt, aki bizonyára kegyelmesen ítelt lelke fölött. Ha hibázott, ha tévedett volna is: egyben igaz és őszinte volt mindig. Tán toríthatatlanul, forrón szerette hazáját.

II.

A nagy urat már el is temették, meg is siratták hívei, de Domokos úr még mindig nem jelentkezett.

Végre is Daczó Mihály, a várnagy, üzenetet küldött neki, de erre sem érkezett válasz.

Egy napon aztán megtudták a trencséniek, hogy mi volt az oka Domokos úr állhatatos hall-

gatásának? Nem küldött üzenetet, nem adott jelt magáról, mert titokban akarta meglepni a várbelieket. Fényes, nagy katonai kísérettel ment. Az ajtók készségesen megnyíltak előtte, mint a Máté úr öccse előtt. Csak akkor szörnyűködtek el a derék trencséniek, mikor a kíséret egyszerre rátámadt a várőrségre, nagy tusa után lefegyverezte őket és Domokos messze csengő, hangos szóval kiáltá:

— Ő felsége, nápolyi Róbert Károly nevében, ezennel birtokomba veszem a várat! Jaj annak, aki szavát fel meri emelni ellenem, a vár törvényes ura ellen!

— Hitványság! — kiáltá az egyik úr, Csák Máté régi, bizalmas embere. — Hitvány dolgot cselekedett kelmed, Domokos uram! Ebben a várban pedig nem lesz úr sem a nápolyi Róbert Károly, se kegyelmed, mert ez a vár törvényes, ősi szokás szerint, a Máté úr kis leányáé.

Domokos hirtelen kirántotta kardját és mielőtt még sejthették volna, hogy mit akar, olyat vágott a vele szemben álló fejére, hogy az szétvasított fővel, halva bukott le a nyeregből.

Az elsörnyűködés hangja zúgott fel erre a rettenetes gonoszságra. Domokos urat egy pillanat alatt körülvették a király katonái, mert hiszen a kíséret tagjai mind a király zsoldosai voltak. Csend lett, megdöbbentő, fenyegető csend.

— Hol van az a kis leány? — kérdezte Domokos vérben forgó szemmel.

Ebben a pillanatban az erkélyről lekiáltott egy hang, a Daczó Mihály erős hangja:

— Gyáva, hitvány áruló vagy, Domokos! Ezt én mondom neked, én, Daczó Mihály! Eljön majd az idő, mikor férfi férfival áll szemben és nem vesznek körül zsoldosaid. Majd akkor meglátjuk: kettőnk közül melyikünknek lesz sápadt az arca. Most pedig tudd meg, hogy amíg én élek, Máté úr árváját nem fogod kezedre kapni!

A másik pillanatban bevágódott az erkély ajtaja és Daczó Mihály eltűnt. Domokos, a dühtől szinte elvakulva, rohant utána. Sorra járta katonáival a vár összes termeit, de sem a várnagynak, sem a kis árva leánykának nem találta még a nyomát sem.

Nem bizony, mert Daczó Mihály karjára véve a kis Piroskát, egy rejtekajtón át megmenekült s azóta már ott járt a trencsényi rengetegben. Őket ugyan keresheti már a várban a hitvány áruló.

Piroska ott feküdt az erős, marcona férfi karján. Szép, szőke feje odasímult a várnagy vállához. A kis gyermek oly keveset értett abból, ami vele történt. Hallotta a csatazajt, a vad kiáltásokat, a sebesültek hörgését.

Aztán látta, hogy a várnagy karjára kapja, egy csapó-ajtón át sok-sok lépcsőn mennek lefelé. A hely, ahol mennek, szűk, nedves és sötét. A várnagy óvatosan beburkolja köpönyegébe, hogy meg ne fázzék és Piroska nem mer sírni, nem mer mozdulni. Lehúnyja a szemét, hogy ne lássa, mint röpkednek a fölriasztott denevérek feje körül. Szép, nagy fenyves-erdőben járnak. Körülöttük mindenütt óriási fák, fejük felett szép, tiszta, kék mennyboltozat.

Piroska föl nézett az égre. Vajjon sejtette-e, hogy édesapja, édesanyja ott van és aggódó szem-

mel figyelnek reá? A gyermek még oly kicsi, lelke oly fejetlen, de azért szeme bizalommal tapad az

ég kék boltozatára. Hiszen ott lakik valaki, akihez ő esténként imádkozni szokott, aki az árvák és elhagyatottak gondozója, őrzője, istápolója.

És bizonyára Magyarország leghatalmasabb főúranak, trencsényi Csák Máténak kis leánya, árvább és elhagyatottabb volt ebben a pillanatban az útszéli koldus gyermekénél is.

III.

Apor Lászlóné asszonyom már a kora hajnali órákban fölkelt. A nagyasszonyt az egész vidék, mint híres, jó háziasszonyt ismerte. Az ő udvarában rossz vagy lusta cseléd nem volt. Szigorú volt, ha valaki hibázott, bőkezű, hol az érdem jutalmazásáról volt szó.

Végigment a belső és külső udvaron. Éles szemét nem kerülte el a legkisebb rendetlenség sem. Osztogatta is a korholó és dicsérő szavakat bőven. A külső udvarból egy nagy ajtó vezetett a kertbe. Apor Lászlóné kinyitotta a kertajtót és pár pillanat múlva a lombos, árnyékos úton sétált.

Az egyik keresztútnál megdöbbenve állt meg. Az út mellett egy nagy fa árnyékában halvány arcú, szőke kis leány aludt. Látszott rajta, hogy a nagy fáradtság nyomhatta el. Aporné lehajolt a gyermek fölé és szánakozva nézte a halvány, bágyadt arcocskát. A szeme pilláján meg könnyek ragyogtak. A szegény gyermek álomba sírta magát.

— Hát ez hogy került ide? — kérde magában

Aporné. — Szigorú természete mellett is igen jószívű és könnyөрületes volt. Óvatosan, gyöngéden a karjára vette a kis gyermeket.

A gyermek öltözete meglehetősen rendetlen volt, mint akit gyorsan öltöztetett föl egy hozzá

nem értő kéz, de azért ruhája minden darabján látszott, hogy finom, drága kelméből való.

— De hát mi történhetett vele? — tünődött a nemes úrasszony. — A környékben minden úri gyermeket ismerek, hiszen mindegyiknek én vagyok a keresztanyja. Hogy jutott be ez a gyermek az én kertembe? Mindegy! Fölviszem és gondozom, hogy valami baja ne történjék. Aztán majd kiderül a dolog és jelentkeznek a gyermek szülői.

Ezzel gyors léptekkel indult meg a ház felé. A nagy folyosón szembe jött reá a férje, aki csodálkozva állt meg:

— Mi ez, Judit? Miféle gyermeket tartasz a karodban?

— Csöndesen! — intett Aporné, — a gyermek alszik, nagyon kimerültnek látszik, vigyázni kell reá...

Judit asszony pár pillanat múlva visszatért:

— Lefektettem szegénykét.

— De hát ki ez a gyermek és hogy került ide?

— Azt én se tudom. A kertemben találtam. Majd ha fölébred, enni adok neki és kikérdezem. Lehet, hogy addig hozzátartozói is jelentkezni fognak.

— Szép, kedves arcú, jó gyermeknek látszik, — felelt Apor László elgondolkozva —, remélem: nem lesz semmi baja.

— Majd én gondját viselem, míg érte nem jönnek.

— És ha sohase jönnek érte?

— Akkor az én gyermekem marad, — felelt

a nagyasszony halk, megindult hangon. — Ezt a kis leányt úgy tekintjük, mint Isten adományát.

— Úgy van — hagyja helyben Apor László

—, fölneveljük szeretettel, gondoskodással, hogy semmiben hiányossága ne legyen.

Egyikük se sejtette, hogy ez a kis lány Csák

Máté árva gyermeke. Daczó Mihály három napig vitte magával a kis Piroskát, akkor egy nagy kert közelében letette az alvó gyermeket és kezét összetéve imádkozni kezdett:

— Hatalmas, jóságos Isten! Ime, megszabadítottam a halálos veszedelemből az én uramnak, trencsényi Csák Máténak árva kis leányát! Tovább nem vihetem magammal, mert ezentúl szomorú bujdosás lesz az én életem. Fejemre ítélet van kimondva és keservesebb lesz az életem az üldözött vadénál. Itt kell hát hagynom ezt a szegény gyermeket a te kegyelmedben s az emberek könyörületességében bizakodva. Oh, add Uram, hogy jólelkű emberek találják meg a gyermeket, hajlékot és kenyeret adva neki, míg én ismét visszajöhetek érte.

Megcsókolta az alvó gyermeket s lovára pattanva eltűnt az esti homályban. A kis Piroška pár óra mulva felébredt és nagyon megijedt, mikor egyedül találta magát. Lassan bement a kert ajtaján, de alig ment pár lépést, szédülni kezdett a feje. A fáradtság és ijedség elcsigázta, újra elaludt, így találta meg Apor Lászlóné másnap reggel, mikor kertjében sétált.

IV.

Apor Lászlóné asszonyom azt hitte, hogy ha a kis leány fölébred, azonnal megtudja: kinek a gyermeke és hogy hívják? De a kis Piroška sokáig, nagyon sokáig nem tért öntudatra. A nagy izgalom, a gyors menekülés megártott egészségé-

nek. Forró lázba esett és csak két hónap múlva kelt fel az ágyból.

Ezalatt a két hónap alatt Aporné úgy ápolta a kis leányt, mintha a tulajdon édes gyermeke volna. Később is csak kötelességből tudakozódott a gyermektől, mert úgy megszerette a kis Piroskát, hogy igazán nagy fájdalmába került volna elszakadni tőle.

A gyermek a nagy betegség alatt majdnem mindent elfelejtett előbbi életéből. Mintha a nagy, forró láz kitörölte volna a multak emlékét. Csak annyit tudott mondani, hogy Piroskának hívják és édesapja elment édesanyja után hosszú, nagy útra, de majd vissza fognak jönni.

Piroska sem az édesapja nevét, sem a vár fekvését, ahol laktak, nem tudta megmondani a jó Judit néninek.

Aporné megpróbálta a gyermek nyakában talált aranyszelencét kinyitni, de nem tudta, hát abba hagyta a dolgot.

— Bárki volt is az apja, anyja — fordult férjéhez —, ezentúl a mi leányunk lesz.

Apor László helyeslőleg bólintott s a kis Csák Piroska apát, anyát talált Laci bácsiban és Judit néniben.

Boldogan, örömben teltek napjai. Gyámszülői szerették s ő is teljes szívéből ragaszkodott hozzájuk. A mult emléke egyre homályosabb lőn előtte. Csak néha-néha, álmában jelent meg előtte szülőinek képe, a nagy tornyos vár, büszke bástyáival.

Az a borzasztó pillanat, mikor egy erős férfi-

kar hirtelen kiragadja fehér kis ágyából és a föld alatt egy sötét úton rohan el vele. Majd látja, amint a sötét, nedves útnak vége és kiérnek egy rengeteg nagy erdőbe, Isten szabad ege alá... Itt

elveszti eszméletét és nem emlékszik egyébre, mint arra, hogy kinyitva szemét, itt találja magát az Aporék házának egyik kényelmes, szép szobájában az ágyban fekve. Az ágy lábánál ül a jó Judit néni szelíden és szeretettel mosolyogva reá.

Judit néni gondoskodása közt hamar fölépül, hamar erőre kap a kis Piroska. Eljön a tél és csengős-bongós szánon gyakran repülnek át a szomszéd Laczffyék kastélyába, hol Piroska gyakran kergetőzik Laczffy Mariskával, míg a család legidősebb fia, a tizenötéves György, mosolyogva nézi a leánykák futkározását.

Néha ő is odamegyen közéjük és új játékra tanítja őket. Aztán, mikor a leányok csengő kacagással mulatnak az új mókákon, csendesen behúzza maga után az ajtót és átmegy a másik szobába, hol szülői Aporékkal a haza sorsáról beszélgetnek.

— Ül le, fiam! — mondja Apor László barátságosan. — Éveid száma csekély ugyan, de értelmed és testi erőd már férfira vall. Bátran hallgathatod, amiről beszélünk.

Laczffy György tisztelettel meghajtotta magát és édesapjára nézett. Laczffy Dénes csak a kezével intett fiának, hogy leülhet.

— Két év múlva a király udvarába kerülsz apródnak, — mondta Laczffy Dénes. — Nem árt, ha előre is megismerkedel egy és más dologgal.

— A király, — vette át a szót Apor László elgondolkozva —, a királlyal nincs nekünk semmi bajunk! A nápolyi herceg szívvel-lélekkel magyar akar lenni. Csak az a nagy baj, hogy sok olasz naplopót hozott magával hazájából. Ezek úgy körülállják, hogy a magyar ember alig juthat hozzá.

— Úgy van — folytatta Laczffy —, ezek buzdítják a bosszúállásra, az állhatatos haragtartásra. Pedig a magyar ember előtt ez a leggyűlöletesebb

dolog a világon. A magyar ember, ha haragszik valakire, elvégzi vele a maga dolgát.

— Nekem nemcsak az fáj, — mondta Apor —, hogy nem ismeri a bocsánat és engesztelődés érzését, amellyel pedig, hej, de sok magyar szívét megnyerhetné magának, hanem az is, hogy a hős daliák, az igaz magyar leventék birtokait mind haszontalan emberek kezébe adja. Csák Máté nagy ellensége volt a királynak, az igaz. De az is igaz, hogy derék magyar ember volt és ha már Isten elszólította az árnyékvilágból, nem kellett volna várait, marháit, minden kincsét annak a feketelelkű, gonosz Domokosnak ajándékozni.

— Úgy van, — bólintott Judit asszony —, hozzá még azt is hallottam, hogy Máté úrnak árva kis leánya maradt volna. Hát a boldogtalan árvával mi történt?

— Ki tudja? — sóhajtott Laczfyné, — ettől a gonoszlelkű Domokostól minden gonoszság kikelik. Ez képes volt a szegény, ártatlan gyermeket a vár bástyájáról ledobni, csak hogy útjában ne legyen. Most aztán gögösen uralkodik az árulással szerzett birtokon. Kegyetlenkedéssel, zsarolással vérig kínozza jobbágyait. Istenfélő asszony vagyok, de ilyenkor mindig elszorítja szívemet valami vad keserűség. Hány becsületes, jóra való ember bujdokol a sötét erdőben, remegve minden léptől, minden falevél-zörgéstől. Hiszen azért, mert az uram királypárti, azért el lehet ismerni, hogy a másik párton is vannak derék emberek, jó hazafiak. Megvetni való csak az, aki becsületét meggyalázza, adott szavát megszegi, mint ahogy

azt a Domokos tette. Nincs annyi hajaszála, ahány vétek nyomja a lelkét és íme, mégis uralkodik a Máté úr birtokán. Talán boldogan és megelégedetten húnyja le majd örök álmra szemét.

Judit asszony megcsóválta a fejét:

— Azt ne higgye kegyelmed. Az Isten bölcs, mindenható és igazságos! Nem siet a büntetéssel, de nem is késik. Számon van ő nála tartva minden vétek, de leginkább fel van róva az árva bús könnye, az árva keserves sóhajtása.

Egy pillanatig hallgattak. Senki se sejté, hogy a kis árva, akit már halottnak hittek, az a vidáman kacagó kis leány, aki a szomszéd szobában játszik Laczffy Mariskával.

Az öreg Laczffy most hirtelen felemelkedett s magasra emelve poharát így szólt:

— A király egészségére már ittunk. Róbert Károly derék ember, igaz ember, nem tehet róla, hogy nem tudott teljesen magyarrá válni. De most felemelem poharamat az ifjú Lajos hercegre. Erre a tüzes színmagyar lélekre, akit az Isten neveljen nagygyá, hatalmassá a magyar trón dicsőségére és a magyar nép boldogítására.

A poharak csengtek, az arcok kipirúltak.

Már akkor mindenki ismerte, mindenki szerette Róbert Károly idősebbik fiát, az ifjú Lajos herceget, aki testében-lelkében oly igaz magyar volt, mintha csak valamelyik Árpád herceg támadt volna benne új életre.

V.

Tíz esztendő telt el azóta, hogy Laczffy és Apor uraimék az ifjú hercegre üritették poharaiikat. Azóta Róbert Károly őseihez tért pihenőre és az ifjú Lajos ült Szent István trónján. Öccse, Endre herceg Nápolyba került, hogy ott feleségül vegye unokatestvérét, Johanna hercegnőt és együtt uralkodjanak békében a nápolyi trónon.

Az ifjú király Visegrádon tartja fényes udvarát, melynek csodájára jár a külföld. De csak csodájára, de csak vendégképpen. A nápolyi Róbert Károly fia testben-lélekben magyarrá vált. Magyar volt udvartartása, magyar daliák, leventék vették körül felséges személyét. Magyar vitézek élén vívta meg hősi csatáit, naggyá, hatalmassá, boldoggá téve ezt az országot. Erről az időről éneklí a nagy költő, Petőfi Sándor:

Oh, nagy volt hajdan a magyar,
Nagy volt hatalma, birtoka,
Magyar tenger vizében húnyt el
Észak, kelet, dél hulló csillaga.

Valóban három tenger övezte ekkor a haza területét.

Király és nemzet forró szeretettel, tántoríthatatlan bizalommal csüggött egymáson. A király hatalmassá tette nemzetét, a nép nagynak nevezte el királyát.

A visegrádi udvarban Róbert Károly özvegye: Erzsébet anyakirályné az első asszony. A király még nem házasodott meg s így az anyakirályné

udvarában vannak az úri magyar leányok, ékesítve, díszítve a visegrádi udvart.

A király mellett pedig ott lovagoltak a deli magyar ifjak, mint apródok, és leventék. Az idegennek, ki a visegrádi udvarba vetődik, szemécsája eláll, mikor azt a sok pompát, azt a sok hősi tornát s bajvívást látja.

A királyi udvarban találjuk régi ismerőseinket: Aporék fogadott leányát, Piroskát, Laczffy Györgyöt és Mariskát, Laczffy Dénes gyermekeit.

Piroskát Aporné asszony vitte a királyné udvarába, a magyar főrangú asszonyok oda szokták vinni leányaikat. Már pedig Apor Lászlóné egészen úgy bánt Piroskával, mintha leánya volna.

Laczffy György a király mellett volt eleinte apród. Később, mint magyar főuri levente tartózkodott a visegrádi udvarban. Az öregek is gyakran megjelentek a nagy ünnepségeken. Fény, pompa és boldogság uralkodott mindenütt.

...Apor és Laczffy uraméknak csak egy dolog vette el a jó kedvét. A visegrádi udvarnál nagyon gyakran találkoztak Domokossal, a trencsényi Csák Máté örökösével. Domokos úr nagyon tudott a király kedvében járni. Azonfelül megtudták róla, hogy Róbert Károlynak is híve volt, e miatt különösen az özvegy királyné kedvelte a lovagot.

Lajos egyenes, büszke lelke néha erősen felázadt, mikor a Domokos hízelgéseit hallgatta. Tudta, hogy a hízelgés, a csúszás-mászás nem magyar tulajdonság. Néha elborult az arca, ha a lovag édeskés szavait hallotta, de az özvegy ki-

rálýné mindig pártját fogta Domokosnak. A királýné különben is azon volt, hogy csend és békeség legyen udvarában. Az ellentéteket elsimítani, a torzsalkodókat kibékíteni: ez volt szívének hő vágya. Öreg napjaira békében akart élni.

Az udvarhölgyek közül legjobban Piroskát szerette. A leányka születéséről még mindig nem tudtak semmit. Apor Lászlóné vitte be az udvarhoz, mint gyámleányát s ez igen jó ajánlólevél volt. A kis Piroska szelídsége, egyszerűsége, jó szíve nagyon megnyerte Erzsébet királyasszony szívét. Tekintete mindig barátságosan, szeretettel nyugodott a leányka arcán. Mintha vonásai emlékeztetnék őt valakire, aki régen, nagyon régen igen kedves volt szívének.

Volt még valaki a királyi udvarban, aki szintén ilyen aggodalmas gonddal vizsgálta a Piroska arcát. De a tekintete, mely ilyenkor a leányon nyugodott, se jóakaratú, se szerető szívű nem volt.

Gonosz gyűlölség áradt Piroskára a szempárból, mely szintén ismerős, rég porrá vált arcokat vélt a leányka arcán látni. Titkos aggodalom, rossz sejtelen kíoizta ilyenkor a leánykára néző férfi lelkét, aki nem volt más, mint Domokos, Máté úr örököse. Nem tudott semmit a gyermek születéséről, származásáról. Nem is sejtette, hogy Máté úr leánykájával áll szemben, de gyűlölte Piroskát ösztönszerűleg és mindent megtett hogy a királýnét a leányka elbocsátására bírja.

— Nem értem kegyelmedet, — felelt neki Erzsébet, egy kihallgatás alkalmával. — Nem értem, mit akar Apor Lászlóné asszonyom leányával?

— Alázatosan esedezem királyasszonyom magas színe előtt, — mondta alattomos, hízelt hangon Domokos, — de hiszen a fiatal leányka nem Aporné gyermeke.

— Úgy hozta hozzám, mint gyámleányát, — felelt Erzsébet —, s ezzel kezeskedett, hogy Piroska méltó rá, hogy udvaromban éljen. Egy esztendeje van itt mellettem a leány, azóta csak jót, szépet és dicséretet láttam tőle.

— Fölséges asszonyom határtalan jószágában mindenkiben bízik. De hátha kiderül, hogy ennek a gyermeknek a szülői közönséges, alacsony származású emberek voltak. Milyen szégyen volna ez a visegrádi udvarra!

— Kövesse meg magát, kegyelmed, Domokos uram, — felelt büszkén a királyné. — Szégyent csak a gonosz tettek hozhatnak az emberre és nem a születés. Kunyhóban is doboghat nemes szív, palotában is teremhet hitványság, gonoszság.

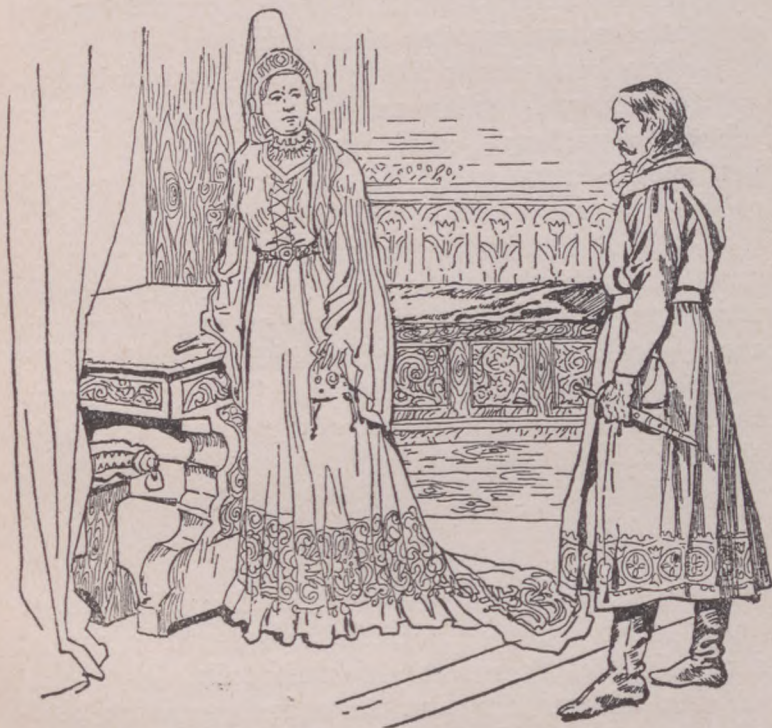
Domokos arca tűzlángba borúlt. Eszébe jutott az árulás, amit Csák Mátéval szemben követett el. De hiszen erről a királyné nem tudhat semmit. Fölemelte hát fejét és bár zavartan, akadozva, de mégis beszélni kezdett:

— Én csak alattvalói hűséggel figyelmeztetni bátorítottam fölségedet...

— Tudom, — vágott szavába Erzsébet kissé nyájasabban —, hogy kegyelmed igaz hívünk. Ami történt, csupa jó akaratból történt, nem haragszom érte. De bármi történjék is, én Piroskában mindig az Aporék gyámleányát fogom látni és szívemnek mindig kedveltje marad.

Ezzel intett kezével.
Domokos meghajtotta magát és távozott.
Piros arccal, megszégyenülten hagyta el a királyné termét. De gonosz lelke még koránt sem

adta meg magát. Elhatározta, hogy minden áron eltávolítja az udvarból Piroskát, akinek arca annyira emlékeztette őt elárult rokonaira.

Domokos érezte Aporék és Laczffyék megve-

tését és eltökélte magában, hogy bosszút áll rajtuk. Ha Piroskát száműzik az udvarból: ez mindenestre nagy csapás lett volna az Apor családra és igen fájdalmasan sebzi meg a velük barátságban élő Laczffyék szívét. De az özvegy királyné oly jó indulattal volt Piroska irányában, hogy Domokos úrnak le kellett mondania tervéről.

Domokos gonosz lelkében már egy másik tervet forralt, mely talán még jobban süjtja és még jobban megalázza Laczffyékat és Aporékat. Titokban szötte-fonta a hálót és megelégedetten dörzsölte a kezét:

— Hohó, Apor komám, Laczffy komám, az nevet legjobban, aki utoljára nevet. Engem lenéztetek, megvetettetek. Úgy bántatok velem, mintha csak bitorlója volnék Máté úr örökségének. Majd eljön a fizetés órája nemsokára! Tudom: megemlegetitek azt az órát, mikor görbe szemmel mertetek nézni Domokosra!

VI.

Az országon egy rettenetes vészes hír futott át. A király édes öccsét, Endre magyar herceget a nápolyi főurak orozva elpusztították.

Az özvegy királyné mélységes gyászba öltözött, keservesen siratva fiát. Az udvarhölgyek szelíd szóval vigasztalgatták. De Erzsébet csak kezével intett. Sokkal jobban le volt süjtva, semhogy a vigasztalás szava hatott volna.

Az ajtó kinyílt és az udvarhölgyek hódoló meghajlással eltávoztak. A király lépett be az

ajtón és Lajos intett, hogy egyedül óhajt anyjával lenni.

Lajos odalépett az özvegy királynéhez és kezét csókolt neki. A király arcán látszott a búbánat,

a szenvedés, de szemében már törhetetlen akarat lobogott:

— Édes anyám, — kezdte halk, de határozott hangon, — nem terhelem hiábavaló beszéddel a kegyelmed szívét. Ezt a fájdalmat emberi szó eny-

híteni nem is tudja. A mi vérző sebünket csak a jó Isten gyógyíthatja meg. Imádkozzék hozzá, édes anyám s ő bizonyára megvigasztal bennünket és megadja lelkünk békességét. Most pedig áldjon meg engemet kegyelmed, mert nehéz, hosszú útra megyek.

— Fiam, fiam! — kiáltá rémulten Erzsébet.

— Ne reszkessen értem, édes anyám. Él feletünk az igazságos Isten, aki jól tudja, hogy szent ügyért húzom ki a kardomat. Anyám, áldjon meg engem! Holnap indulok magyar vitézeimmal Olaszországba, igazságot szolgáltatni az igazaknak és büntetést vinni a bűnösöknek.

— Fiam, Lajosom, reszket a szívem érted, kisebbik fiamat már elvesztettem...

— Isten kegyelme majd visszahoz édes jó anyám karja közé. Adja reám áldását, anyám és imádkozzék értem! Nem volnék Lajos, Magyarország királya, ha öcsém halálát meg nem torolnám.

Az özvegy királyné felállt, fia fejére tette kezét és így szólt:

— Menj, fiam! Isten vezérelje fegyveredet és Ő legyen veled a szent harcban, hova a testvéri szeretet visz!

Lajos megcsókolta anyja kezét és távozott.

Másnap már indult a magyar daliák serege Olaszország felé.

Mielőtt azonban a király paripájára ülhetett volna, különös jelenet zavarta meg az udvart és a királyt kísérő testőröket.

A királyné ott állt udvarhölgyeivel a visegrádi vár egyik nagy erkélyén, búcsút akarván in-

teni szeretett fiának, mikor hirtelen a kíséret közül kilépett Domokos és így szólt:

— Uram királyom, esedezve szólok hozzád, hallgasd meg a te legalázatosabb szolgád kérését.

— Mit akarsz, Domokos, — mondta fönséggel a király —, miért ez az alázatos csúszás-mászás? A király füle mindig nyitva van a panaszra s karja mindig kész a cselekvésre, ha igaz és becsületes dologban fordulnak hozzá.

— Nem magamról van most szó, fölséges uram. Hogy is merném én most a magam ügyével bajával terhelni a lelkedet.

— Hát mit akarsz?

— Óva intelek, fölséges uram! Vigyázz drága életedre. Árulók környékeznek!

Veszedelemes zúgás-mozgás támadt a testőrök sorai közt. Az özvegy királyné elsápadt és Piroska vállára tette a kezét.

— Gondold meg, mit beszélsz, lovag, — felelt a király szigorúan, — az én udvaromnál áruló volna?

— Egész közeli környezetben van az, fölséges uram, — felelt Domokos vakmerően, — és alig várja a pillanatot, hogy törét fölséged nemes szívének fordíthassa.

— Nevezd meg az árulót! — kiáltá Lajos nagy haraggal. — Addig nem hiszek szavadnak, míg be nem bizonyítod állításodat. Magyar emberről nem hiszem, hogy áruló tudna lenni.

A testőrök dörgő éljenzésbe törtek ki, a királyt éltették, de fenyegetőleg néztek Domokosra.

— Beszélj, — mondta a király, — különben gonosz rágalmazónak tartalak.

— Fölséged szava parancsolat előttem, — mondta földig hajolva Domokos. — Íme, itt az áruló, fölséged szomszédságában!

Azzal rámutatott a fiatal Laczffy Györgyre.

Az elszörnyűködés, a harag, a keserűség hangja zúgott föl a magyar daliák ajkán. Egyszerre és együtt kiáltották:

— Nem igaz! Rút rágalom! Laczffy György becsületes magyar ember!

— Valóban, — szólt Lajos megvetően Domokoshoz, — azt kell hinnem, hogy eszedet vesztet-

ted, vagy csakugyan rágalmazó vagy. Laczffy György törne az én életem ellen? Ő az én leg-hívebb és legkedvesebb lovagom. Vakmerősé-gedért szörnyen fogsz bűnhődni.

— Királyom! — felelt Domokos letérdelve, —

a legszörnyűbb büntetés se volna elég kemény, ha nem mondanék igazat. De igazat mondtam. Nem szívesen tettem, mert tiszteltem, becsültem ennek az ifjúnak nemes családját. De királyom iránt való kötelességem az első. Itt a bizonyíték! Laczffy György sajátkezű levele, amit a nápolyi udvarmesterhez írt.

— Hazugság! — kiáltá Laczffy, — mutasd azt a levelet!

De amint a király kezében levő írást meglátta, halálsápadtan tántorodott vissza:

— Az én írásom! — hebegé halálra vált arccal. — Pedig az Isten, ki a szívekbe lát, tudja, hogy én soha Nápolyba levelet nem írtam.

— Lovag! — mondta Lajos komoran, — ez csakugyan a te írásod! Megismerem betűről-betűre. Tízezer aranyat kérsz a nápolyi udvarmestertől az én halálomért. Mivel véded magadat?

— Királyom! — felelt Laczffy térdre ereszkedve, — a magasságban lakozó Isten belát a szívembe és tudja, hogy ártatlan vagyok. Más tanum rajta kívül nincs. Ítéld felettem, uram, ha bűnösnek tartasz!

Lajos borús tekintettel nézett végig a térdelő ifjún, aztán így szólt:

— Tulajdon írásod, tulajdon kezed lett árulód, Laczffy György. Büntetnem kellene szigorúan, kegyetlenül, de nincs erőm hozzá, mert nagyon szerettelek. Ősz apád érdemeit is tekintem, midőn azt mondom: menj bántatlanul, de örökre! Ne merj többé színem elé jönni. Szállj magadba,

vezekelve bűnödért és Isten bocsássa meg neked, amit ellenem véteni akartál.

Laczfy kezébe temette az arcát, egész teste megrázkódott, mintha elfojtott zokogás gyötörné testét-lelkét. De aztán hirtelen elszántsággal talpra ugrott. Meghajtotta magát Lajos előtt és így szólt:

— Ha bűnös volnék, egy pillanatig se bírnék tovább élni. De mert ártatlan vagyok, bízom az igazságos Istenben és távozom. Áldás, szerencse kísérje fegyveredet, királyom! Bár olyan hűséges szívek örködnének melletted, mint amilyen az áruló Laczfy György volt!

Azzal felpattant paripájára és elvágatott. A vár kapujából még egyszer visszafordult, sötét, megvető tekintettel mérve végig a király mellett álló Domokost.

— Domokos, mi még találkozni fogunk! — kiáltá a főúr felé, azzal megsarkantyúzta paripáját és eltűnt az emberek szeme elől.

VII.

Lajos király már Olaszországban járt vitézeivel, mikor a visegrádi udvarban megjelent Apor Lászlóné, Piroska látogatására.

Az özvegy királyné szívesen fogadta Judit asszonyt, de elmondta, hogy Piroska mostanában sokat búsul és nagyon halovány.

A szegény kis leánynak fáj, hogy gyermekkori játszótársa, vitéz Laczfy György áruló lett. Bár én semmit nem éreztettem vele, mert hiszen

ő, szegény, teljesen ártatlan és továbbra is szívem kedves gyermeke marad, mégis nagy búsulásnak adta magát.

— Fölséges asszonyom! — mondja Aporné, mély tisztelettel meghajtva magát —, sem én, sem gyámleányom, Piroska nem gyötörnénk lelkünket egy hitvány áruló miatt! Bűnhődjék, aki bűnös! Ámde, amint hiszem és vallom, hogy felettünk él és uralkodik az igazságos Úr Isten, úgy hiszem és vallom, hogy Laczffy György ártatlan és gonosz ármánynak esett áldozatul.

A királyné büszkén és méltóságosan emelkedett föl helyéből.

— Kövesse meg magát, nagyasszonyom és fontolja meg a szót, mielőtt kibocsátaná ajkán. Az én fiam sohasem volt igazságtalan senkihez. Árva, földönfutó, pór, vagy jobbágy, soha hiába az igazságszeretetéhez nem fordult. Mindenki tudja, hogy Laczffy Györgyöt mennyire szerette a fiam, hiszen még büntetni sem tudta úgy, mint kellett volna. Az áruló, aki fölkent királya élete ellen tör, halált érdemel s az én nagylelkű fiam futni engedi a bűnöst, örökös száműzetéssel, pedig írott bizonyíték volt a kezében. Írott bizonyíték, mely Laczffy György árulását bizonyítja!

— Fölséges asszonyom, alázatosan kérem bocsánatát, ha túlságosan nyíltan beszélek. Nem tehetek róla, magyar asszony vagyok s ami a szívemen, az a nyelvemen.

— Csak beszéljen kegyelmed, — mondta a királyné nyájasabban, — az őszinte, szívből jövő szót mindig szívesen hallom.

— Én nem láttam az írott bizonyítékot, — folytatta Aporné, — nem tudom: mi volt benne. De tudom azt, hogy Laczffy György szülõi egyenes lelkű, tiszta szívű, igaz, hűséges magyar emberek s fiuk tőlük csak jót és nemeset tanulhatott. Ismertem az ifjút is, kit most oly nagy bűnnel vádolnak és soha rajta gonoszságot észre nem vettem. Azt is tudom, hogy az öreg Laczffy testbenlélekben meg van törve, mióta fiát árulással vádolják, Laczffyné pedig nagy betegen fekszik kastélyában, ki tudja: fölépül-e valaha?

— Elég! — szakítá félbe Erzsébet. — Dicséretére válik kegyelmednek, hogy barátait védi. Ezért nem is ítélem el. A bűnös sorsa azonban már meg van pecsételve. Halált érdemelt volna, fiam csak örökös száműzéssel büntette. Az agg szülőket magam is szívből sajnálom, de sorsukon változtatni vagy könnyíteni nincs hatalmamban.

Aporné sóhajtvá hagyta el a királyasszony termét és Piroskának is elmondta, hogy Laczffy György sorsa meg van pecsételve örök időkre.

Piroska összetette kezét és az égre nézett:

— Én bízom a jó Istenben, hogy kiderül ártatlansága!

— Bár úgy lenne! — sóhajta Aporné. — De én már minden reményemet elvesztettem.

A király ezalatt már lent járt Olaszországban. A nápolyi udvar reszketve bujt össze a hírre, hogy közeledik Nagy Lajos, a győzhetetlen magyar vitézek élén és szigorúan sujtani fogja Endre herceg gyilkosait.

A király sátorában, a deli magyar lovagok

közt mindenkinek feltűnt egy sötétruhás levente, kinek arcát sötét vasrostély borította, hogy szemén és ajkán kívül semmit sem lehetett belőle látni. Hangja után ítélve azonban mindenki úgy gondolta, hogy fiatal lehet.

A lovag az ország határán csatlakozott a király seregéhez. Eleinte nem akarták a seregben megtűnni, de ekkor előugrott egy öreg barát, akit mindenki úgy ismert, mint bátor és rettenthetetlen szívű bajnokot.

— Fölséges uram, becsületedet kötöm le ennek az ifjú leventének a hűségéért. Engedd meg, hogy fogadalmához híven, zárt sisakkal követhessen és harcoljon érted!

— A te szavadra, öreg, — felelt a király nyájasan, — megengedem. Ismerlek, öreg. Hű és igaz vitézem vagy. Bízom benned és bízom a lovagban, akiért becsületeddel állsz jól. Bár utóbbi időben keserű tapasztalat ért, nem engedem, hogy a bizalmatlanság gyökeret verjen szívemben.

A király arca elkomorult. Mindenki tudta, hogy Laczffy György árulására gondol. Nagyon szerette az ifjút és nem bírta elfelejteni.

Az álarcos lovagot különben mindenki szerette, tisztelte vitézségeért. A barát mindenkinek elmondta, hogy a lovagot szent fogadalom köti és nem mutathatja meg az arcát egy bizonyos ideig. A magyar vitézek tiszteletben tartották a fogadalmat és nem tudakozódtak soha az idegen levente titka felől.

Csak Domokos úrnak nem tetszett ez a dolog. Gyakran biztatta a magyar vitézeket, hogy

követeljék az álarcos lovagtól titka elárulását. Hiszen mégsem járja, hogy bajtársai között senki-nek meg nem mutatja az arcát.

De a vitézek így szóltak:

— Mi bizony senki titkát nem kutatjuk. Ki

tudja: milyen szomorú oka van szegénynek a rejtőzésre? A barát felelt érte. Ez az őszszakállú, bozontos hajú barát pedig már megmutatta néhányszor, hogy helyén van a feje és a szíve. Akit ő fedez a becsületével, attól nem telik ki az árulás bűne.

Domokos érezte, hogy a vér elborítja arcát. Ő elárulta nagybátyját. Elfoglalta birtokait. Azt is tudta: sokan azzal gyanúsítják, hogy az árva kis leányt is elpusztította. Hiába a király és az anyakirályné kegye, a nyíltszívű, egyenes lelkű magyar leventék megvetették őt.

Lám, még tovább is folytatják az álarcos lovag védelmét.

— Ha nem ismerjük is az arcvonásait, de ismerjük a karja erejét. Vitézségben, bátorságban első helyen áll köztünk és mi kell egyéb?

Domokos nem is mert többet a sisakos vitéz ellen beszélni, de titokban, lelke legmélyén nagyon félt tőle. Nem tudta, hogy ki legyen a rejtelmes lovag, de valami hang azt súgta fülébe, hogy nagy veszedelmet fog még a fejére hozni.

VIII.

Lajos serege diadalmasan vonult Nápolyba. Futott a nápolyi had, de a magyar király vaskeze utólérte őket és szigorúan, de igazságosan büntetett.

De a megtérők iránt végtelen kegyelmet és jó indulatot tanusított a magyarok királya. A nápolyi népet biztosította róla, hogy az ártatlan nyugodtan ülhet békés családi körében, tűzhelye mellett. Aki trónja elé tiszta szívvel járult, az királyi kegyet és jutalmat vitt magával.

Sokan vissza is éltek nagylelkűségével, de Lajos nemcsak a büntetésben, hanem a jóságban is nagy volt. És úgy vélekedett, hogy inkább

száz bűnös maradjon büntetlenül, semhogy egy ártatlannak vére kiáltson az égre.

Egy napon megjelent a király trónja előtt a nápolyi udvarmester. Alázatos bókolások és hajlongások közt rogyott térdre. Lajos rosszat hallott már erről a szúrós szemű, ravasz képű olaszról, azért hideg, parancsoló hangon szólalt meg:

— Kelj fel, lovag! A magyarok királya szabad nép fölött uralkodik s nem szereti, ha porban csúsznak előtte.

— Alázatos kéréssel jövök hozzád, halhatatlan, dicső, nagy királyom!

— Én a magyarok királya vagyok és nem a tietek! — felelt Lajos sötét arccal. — A ti uralkodótok az én szerencsétlen testvérem, Endre volt, akit ti hűtlenül elvesztettetek.

— Uram, király, dicső nagy fejedelem, én ártatlan vagyok.

— Akarom hinni, hogy így van. De most add elő a kérésedet. A magyar király senkit sem bocsát el meghallgatatlanul magától.

— Fölséges, dicső király, — engedd meg, hogy udvarodban szolgáljak.

— Az udvaromban nincs semmi kereseted! — felelt Lajos hidegen. — Én magyar vagyok, te olasz vagy. Esküdre elhiszem, hogy ártatlan vagy Endre öcsém halálában, éppen azért mondom, menj békével és keress magadnak alkalmazást valamelyik olasz udvarnál.

— Dicső király, a porba hullva könyörgök előtted. Engem mindenki üldöz hazámban, mert a nápolyi udvarban én voltam az egyetlen, aki

híve voltam a szerencsétlen hercegnek. Mindenki tudja, hogy önfeláldozó szolgája voltam testvérednek. Ezért üldöznek, gyötörnek, sőt ha pártfogásod alá nem veszel, az életem ellen fognak törni. Esedezve kérek, nagy király, boldogtalan öcséd emlékéért fogadj be engem udvarodba!

— Uram, — szólt közbe Domokos hirtelen előlépve, — megbocsáss vakmerőségemért, de föl kell szólalnom a boldogtalan olasz lovagért. Ő volt az, akinek az áruló, hitvány Laczffy György azt az alávaló ajánlatot tette, hogy felséged életét tízezer aranyért elpusztítja. A nápolyi udvarmester nem egyezett bele a gonosz ajánlatba, hanem elküldte az áruló levelét nekem. Nélküle fölséged ma már nem volna az élők sorában. Azonfelül a nápolyi köznéptől hallottam, hogy milyen híve volt az udvarmester a szegény hercegnek. Mindig ő kísérte vadászatain lovaglása közben. Ha véletlenül azon a borzalmas éjszakán az udvarmester úr Nápolyban van, bizonyára úgy megmenti Endre herceg életét, mint megmentette fölségedet Laczffy árulásától.

Mindenki észrevette, hogy az álarcos lovag egy lépést tett előre, mintha nem bírna magával és Domokosra akarna rohanni. De a barát megfogta a karját és valamit súgott a fülébe, mire a lovag visszalépett előbbi helyére.

Most a király kezdett beszélni és mindenki arra figyelt!

— Lovag! — és Lajos méltóságosan az olaszhoz fordult. — Ha így áll a dolog, mint ahogy ez a magyar főúr mondja, sajnálom előbbi kemény be-

szédemet. Légy szívesen látott vendége udvaromnak. Mától fogva vendégem vagy. Aki téged bántani mer, az Lajossal, a magyarok királyával húz ujjat.

Az olasz mélyen meghajtotta magát és távozott. A magyar urak fejcsóválva néztek utána. Egyenes, nyílt jellemüknek nem tetszett az udvarmester alázatos csúszása-mászása, de nem szóltak semmit. Csak mikor már a király után mindenki eltávozott, fordult oda a barát az álarcos lovaghoz:

— Ezt a két cimborát szemmel fogjuk tartani!

— Úgy van! — felelt az álarcos és erősen megszorította a barát kezét.

IX.

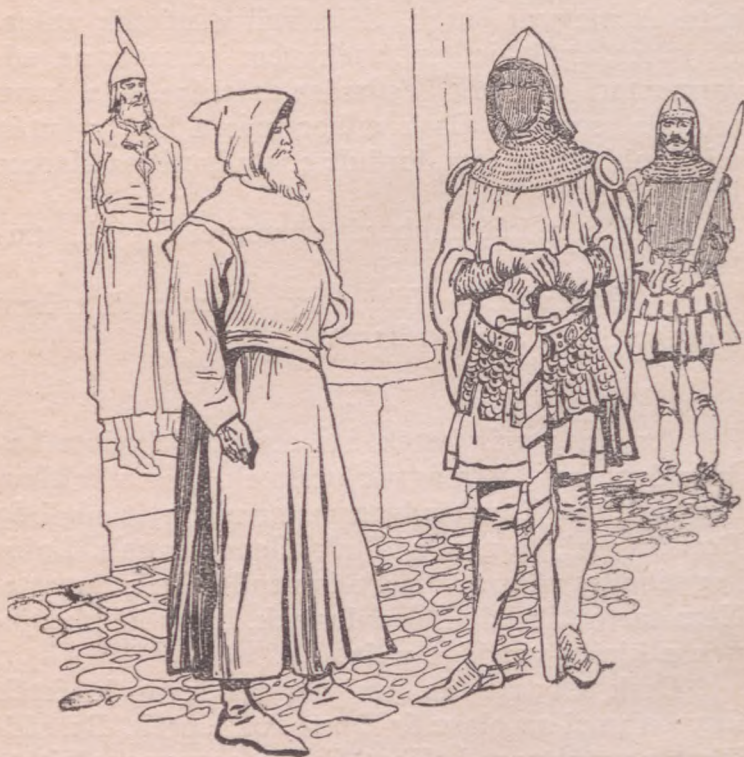
Az olasz már hetek óta ott tartózkodott Lajos udvarában. A magyar uraknak erősen feltűnt, hogy a nápolyi volt udvarmester mennyit sűg-bűg Domokossal, de nem szóltak ellene semmit. Lajos kegyébe fogadta az olaszt és vendégének tartotta. Nem tartották hát illő dolognak, hogy kémkedjenek a király vendége után.

Csak a barát és az álarcos lovag kísérték figyelemmel az olasz és Domokos lépteit. Beszédjüket ugyan nem hallhatták, de egy-egy elejtett szó mégis megütötte a fülüket s ebből ők ketten sok mindent tudtak következtetni.

Egy nap a barát így szólt az álarcos lovaghoz:

— Nincs nyugtom, míg ez a ravasz arcú olasz itt lakozik a táborban. Tudom, hogy valami nagy

gonoszságra készül, de fájdalom, semmi bizonyíték nincs ellene. Elhatároztam, hogy máától fogva minden éjjel elrejtőzöm a király sátora mögé. Akarsz-e velem tartani?

— Akarok! — felelt az álarcos lovag. — Egyikünk éjjelig virraszt, a másikunk reggelig. Szemünk állandóan ott lesz Lajos király sátrának ajtaján.

A két vitéz még azon éjjel megkezdette a virrasztást.

Három éjszakán át nem láttak semmit. A harmadik éjjel sötét felleg borította az eget. Az ég koromsötét, a két vitéz halk lépteiket hallott, melyek éppen a királyi sátorhoz vezettek.

— Most! — suttogá az álarcos lovag, megszorítva az öszfejú barát kezét.

— Csöndesen! — mondta a másik. — Nekünk vigyázni kell, hogy biztos zsákmányra menjünk. Ha nem ügyelünk: a kígyó kisiklik kezeink közül.

Lassan, óvatosan mentek előre s megálltak a sátor bejáratánál.

Az olasz ment velük szemben, halk, nesztelen léptekkel és elrejtőzve, s szintén a király sátrának közelében állt meg.

Ebben a pillanatban kinyílt a sátor és egy egyszerű, barna ruhás vitéz lépett ki rajta. A hold kissé kibujt a felhők közül és az elrejtőzött emberek az egyszerű ruhás közvitézben Lajos, magyar királyt ismerték meg.

A nagy királynak szokása volt így álöltözetben bejárni a tábort és észrevétlenül kihallgatni a katonák beszédét. Tudni akart minden eseményt, ismerni akarta a nép gondolkozásmódját, mert csak az lehet dicső és nagy uralkodó, kinek szíve együtt dobog, lelkesül vagy búsul a nép szívével, lelkével. A király megindult, az olasz lassú, léptekkel követte jobboldalon, míg balfelől a barát és az álarcos lovag haladt.

A király nem ment egyenesen a tábor felé. Letért egy kis mellékútra, mely a közeli erdőbe

vezetett. Az olasz szeme nagyot villant, mintha ez a dolog sötét tervének kedvezett volna.

A király lassan ment előre. A hold teljesen kibujt a felhők közül. Jól lehetett látni, amint egyszer-kétszer végighúzza homlokán a kezét. Talán főfájása volt, azért akart az erdőben egyet járni. Lajos szíve nem ismerte a félelmet. Úgy gondolkozott, hogy a fejedelmet legjobban alattvalóinak szeretete és hálája őrzi. Végre kint voltak a sötét erdőben. A király megállt egy tisztáson és körülnézett. Mély sóhajtás fakadt fel a szívéből. Imádott hazájára, szép Magyarországra gondolt, mely most oly távol van tőle. Aztán özvegy édesanyja jutott az eszébe, aki odahaza gyászt hord az egyik fiáért és aggodalommal gondol a másik gyermekére. Majd szerencsétlen öccse, a korán elhunyt Endre jelent meg szeme előtt és arcára mély szomorúság borult.

Az olasz, mint a kígyó közeledett a király felé.

Mikor a király elandalodva nézett maga elé, az olasz hirtelen fölemelte a törét. Csak egy pillanat és a legnagyobb magyarnak vége; örökre vége.

De az utolsó pillanatban az álarcos lovag megragadta az olasz kezét, míg a barát rettenetes erővel tiporta le a földre, a király lába elé.

Lajos hideg, megvető pillantást vetett az olaszra, aki könyörögve kulcsolta össze a kezét.

— Udvaromba fogadtalak, vendégemül láttalak, te hitvány! Tudod, hogy mi vár most rád?

— Kegyelem, irgalom!

A király megvetéssel fordult el a földön fetrengő embertől és az álarcos lovagnak nyujtotta a kezét:

— Vitéz, az életemet mentetted meg. Engedd meg, hogy arcodat meglássam és szemtől-szembe mondjak neked köszönetet.

— Királyom, — felelt a vitéz, — a te kegyelmes, jó szíved már megjutalmazott egy kézszerítással. Érdemetlenül jutottam ehhez is, mert csak

kötelességemet teljesítettem. A kötelességteljesítésért sem hála, sem köszönet nem jár. Engedd meg, uram, hogy kéréssel forduljak hozzád.

— Csak szólnod kell, lovag és teljesítve van, amit akarsz!

— Engedd meg, hogy arcomat rejtve tartsam mindaddig, míg pirulnom kellene tekinteted előtt.

Lajos szomorúan nézett a lovagra.

— Mit mondtál, lovag? Pirulni? Nem szívesen hallottam ezt a szót. De halld meg: mit válaszol neked a magyarok királya. Nem tudom nevedet, nem tudom, mit vétettél? De bárki légy is, bármilyen súlyos legyen is a vétked: vitézségedért, melyet e háború alatt mutattál, önfeláldozásodért, mellyel életemet megmentetted, minden vétked megbocsátom.

— Fölséges uram, jóságod és kegyelmed háttartalan. Ne tartsd hálátlan embernek hű szolgádat, ha mindaddig álarcosan akar szolgálni, míg el nem jön a pillanat, mely ártatlanságát kideríti.

— Jól van, — intett Lajos a kezével, — nem erőszakollak. Hanem hozzád szavam van, barát! — szólt az agg emberhez fordulva. — Ismered-e te az álarcos lovag nevét?

— Ismerem, jó uram.

— Van-e oka arra, hogy bocsánatom és kegyelmem után még tovább is rejtve tartsa az arcát?

— Van!

— Akkor megnyugszom s bízom abban, hogy a nagy titok ki fog majd derülni.

Míg a király a lovagokkal beszélt, az olasz folyton ott térdelt a földön, kezét kegyelemért kulcsolva össze. Most, hogy a király elfordult a magyar leventéktől, újra könyörögni kezdett:

— Fölséges, dicső király, légy irgalmas irántam s ne öless meg! Ime, átadom leveleimet, melyek bizonyítják, hogy ezt a tervet nem egyedül főztem ki...

— Nem hiszek a szavadnak! — felelt Lajos megvetéssel.

— Fölséges úr, emlékezzél vissza egyik fiatal leventédre, Laczffy Györgyre, akit árulás miatt száműztél országodból. Ez az ifjú ártatlan volt. A levelet, melyet állítólag hozzám írt, én hamisítottam Domokos unszolására. Uram király, ime, itt van nálam a Domokos levele és Laczffynak egy pár sor írása, melyet azért küldött, hogy utánozni tudjam Laczffy írását. Ez a levél a Domokos fogalmazványa. Az van benne, hogy Laczffy hajlandó fölséged életét tízezer aranyért elpusztítani. Én írtam át utánozva a Laczffy György nevét.

— Hallatlan ármány és gonoszság! — kiáltá a király, felháborodva vizsgálván az olasz iratait. Annyira magánkívül volt, hogy észre se vette, mint remeg az indulattól az álarcos lovag, míg a barát halk szóval csillapítja.

— Kegyelem, irgalom — kiáltá újra az olasz.

— Kelj fel, te gyáva! — mondta Lajos hideg megvetéssel. — Ha igazat mondtál, megkegyel-

mezek nyomorult életednek. Olyan árulást fedezettél fel előttem, mely egyik legkedvesebb hívemnek feketítette be.

Azzal a magyar urakhoz fordult:

— Térjünk vissza a táborba, vitézeim! Bár életem forgott ma veszedelemben, mégis boldognak tartom ezt a mai napot. Egy nagyon szeretett hívemnek derült ki ártatlansága és megint fényes bizonyítékát láttam a magyar vitézségnek, hűségnek, szeretetnek.

X.

A király visszatérvén a táborba, rögtön maga elé akarta hivatni Domokost. De mire Domokos sátorához értek, megtudták, hogy a gonoszlelkű ember megszökött a táborból.

Csak másnap délben fogták el egyik csatlósát.

A csatlósnál levelet találtak, melyet Domokos küldött az egyik nápolyi főúrhoz.

A levélben ez volt:

„Tervünk nem sikerült. A király életben maradt. A nápolyi udvarmester fogságban van és elárult mindent. A király tudja, hogy Laczffy ártatlan volt és a levelet én hamisítottam az udvarmesterrel. Most már mindennek vége, nekem menekülnöm kell. Domokos.”

A király hangosan olvasta fel az urak előtt a levelet. Mikor bevégezte, megindult hangon mondá:

— Ime, kedves híveim, Laczffy György ártatlansága fényesen kiderült. A derék, nemes-

lelkű ifjút hitványul rágalmazták. Ó, mint fáj a szívem, hogy haraggal küldtem őt el színem elől. Most már nincs más vágyam, minthogy még egyszer szemtől-szembe állva vele, odanyujthassam neki kezemet és így szóljak hozzá: nemes ifjú, tévedtem, felejtsük el a multat, mától fogva éppen olyan közel vagy szívemhez, mint a multban.

A király szavára mély csend lett. Majd hirtelen előlépett a barát és így szólt:

— Uram király, az álarcos lovag teljesíteni kívánja parancsodat és felfedi arcát.

— Lépj közelebb! — intett Lajos nyájasan — és halljad még egyszer, amit a mult éjjel mondtam neked. Bármilyen legyen a neved, bármilyen volt a vétked: vitézségedért és hűségedért, íme, fogadd királyi jobbomat és kegyelmemet.

Ezzel kezét nyujtotta a térdelő vitéz felé.

— Uram! — felelt a lovag felállva, — hálás, hódoló szívvel veszem kegyelmedet, de én ártatlan vagyok!

Ezzel hirtelen fölemelte sisakjának rostélyát s a király ott látta maga előtt legkedvesebb hívének, a fiatal Laczffy Györgynek arcát.

Lajos egy pillanatig mozdulatlanul maradt, mintha a csodálkozás megbénította volna. De a másik pillanatban kitárta karját és szívére szorította az ifjút, akit oly méltatlanul rágalmaztak előtte, de akit titokban mindig szeretett.

Ebben a pillanatban a barát odalépett a király mellé és mélyen meghajtván magát, így szólt:

— A kegyelmedet uram király, amit az álarcos loagnak szántál, én kérem a magam számára.

— Te? — kérde a király álmélkodva. — Mi szükséged van neked kegyelmemre? Hű és derék vitézem vagy. Te csak jutalmat kérhetsz, barát, nem kegyelmet!

— És mégis azt kérem, uram.

— Igen! — mondá most Laczffy, — add neki, felséges uram, amit jószágodban nekem szántál!

— Legyen kívánságtok szerint! — felelt Lajos, — bár igazán nem értem a dolgot.

— Meg fogod érteni, uram, — vette át a szót Laczffy, — ha elmondom, hogy ez a barát nem barát, hanem vitéz katona. Ez az ősz szakáll és haj nem az övé. Csak azért vette fel, hogy ellenségei meg ne ismerjék.

— De hát ki vagy te? — kérde Lajos álmélkodva.

— Daczó Mihály vagyok, Csák Máté hajdani várnagya. Most pedig fölséged hűséges szolgája, akinek nincs nagyobb vágya, mint hogy tovább is itt harcolhasson Lajos király seregében.

— De hát miért nem jöttél ide a magad neve alatt?

— Uram király, az én fejemre szigorú ítélet volt kimondva. Az ítélet még mindig nincs feloldva. Tudtam, hogy az áruló Domokos halálosan gyűlöl és vesztetre tör. Álruhában, arcom elváltoztatva jöttem hát táborodba. Titkom nem ismerte senki ezen a derék ifjún kívül. Neki hűségesen elmondtam mindent, mint ahogy az álarcos lovag is elmondta nekem szerencsétlen életének történetét.

— Csodálatosak az Isten útjai! — mondta a

király meghatva. — Apám ellenségeiből lesznek leghívebb barátaim. Az ifjú, akit árulás miatt száműztem udvaromtól, életemet menti meg. Há-lát adok neked, Istenem, hogy ilyen népnek va-gyok a királya. Öreg, — szólt Daczó Mihályhoz fordulva, — nemcsak kegyelmet adok neked, ez silány jutalom volna hűségedért, de visszkapod elkobzott birtokaidat, sőt a trencsényi Csák Máté birtokának egy része is a tied lesz!

— Uram király, hálás szívvel veszem kezed-ből hajdani javaimat, de a Máté úr birtokának jo-gos és törvényes örököse van!

— Mit mondasz! — kiáltá a király hátra-lépve. — Csak nem az áruló, hitvány Domokosra gondolsz?

— Nem, uram, Domokos mindig bitorló volt Máté úr javaiban. Trencsényi Csák Máténak leánya volt, akit én mentettem meg a Domokos úr kezéből!

— És hol van most a leány?

— Azt nem tudom, uram. De amint vissza-térünk szeretett hazánkba, keresni fogom. És amint bízom a felettünk lakozó jószágos Istenben, úgy bízom abban is, hogy meg fogom találni. És bizonyára az öreg Daczó Mihálynak az lesz a leg-szebb napja, mikor hajdani urának leányát vissza-vezetheti apja birtokába.

A király kezét nyújtott Daczónak:

— Isten segítsen meg utadon, vitéz! Ha meg-találod Csák Máté leányát: vidd el neki Lajos király üdvözetét és kegyelmét. Mondd meg neki, a király úgy akarja, hogy békében és boldogan

teljék öröme mindabban, ami valaha az édesapjáé volt. Ha pedig árva elhagyatottságában súlyosan nehezednék reá a magány: a királyi vár kapuja

mindig nyitva lesz előtte. Mint kedves és szeretett vendégünket fogjuk őt körünkben látni.

Dörgő éljenzés hangzott fel a király szavára. Róbert Károly fia üdvözetét és kegyelmét küldi Csák Máté leányának! A magyarok szívét a boldogság és meglegedettség édes érzése fogta el.

XI.

A visegrádi udvar fényes pompával várta haza Lajos királyt. Az özvegy királyné szíve földobogott örömében, mikor meghallotta, hogy hős fia dicsőséggel tér haza.

Még az úton történt, hogy egy kiáradt folyó mellett megtalálták Domokos holttestét. A menekülő főúr keresztül akart úsztatni a zajgó folyón, de paripája levetette magáról és meghalt.

— Az Úr keze sujtott! — szolt Lajos híveihez. — Előlem menekült és az örök Igazság sujtott le reá. Én megbocsátok neki, bár bocsátana meg a magasságban lakozó jó Isten is! Többet ne beszéljünk róla, temessétek el, teste legyen a földé és lelke az enyészeté!

Ezzel előhivatta az olaszt is, aki térdre esett és remegő kezét imára kulcsolta össze.

— Ne reszkess, gyáva orgyilkos! — mondta Lajos. — A királynak nem kell a te életed! Ime, itt láthatod magad előtt cinkosodat, őt sem az én kezem sujtotta le. Menj utadra és próbáld megengesztelni ott fent az örök bírót, aki majd ítélni fog feletted.

Azzal elbocsátották az olaszt és tisztességesen eltemették Domokost. Többet aztán nem is beszélt róluk senki. A király hallani sem akart többet róluk.

Lacffy állandóan ott lovagolt mellette. Most még kedvesebb volt a király szívének, mint hajdan. Azonfelül sokat beszélgetett Lajos Daczó Mihállyal, akivel több ízben elmondatta, hogy

menekült sötét, zivataros éjszakán ki a trencsényi várból, karján Csák Máté árva kis leánykájával.

— Szívemnek leghőbb vágya, hogy Csák Máté árváját megleljük! — mondta Lajos. — Meg

vagyok róla győződve, hogy királyi anyám szívesen látná udvarhölgyei közt az árva leánykát.

Végre megérkeztek a visegrádi várba. Az anyakirályné boldogan zárta szívére hős fiát. Míg Lajos tisztelettel kezét csókolva Erzsébetnek, így szólt:

— Édes jó anyám! A jó Isten megengedte, hogy egészségesen és épségben viszontlássalak. Leborulva imádom ezért az Úr kegyelmét. Tégedet pedig, édes jó anyám, arra kérlek: nyugtasd meg szívedet és enyhüljön meg lelkedben a fájdalom Endre öcsém miatt.

— Amit az Úr rendel, abban meg kell nyugodnunk! — mondá sóhajtvá az özvegy királyné. — Az Isten elvette egyik fiamat, de a másikban nagy örömet és boldogságot adott nekem.

Lajos most hátralepett és Laczffyt kezénél fogva az özvegy királyné elébe vezette.

— Édes anyám! Tudom: nagy lesz a szívednek örvendezése, ha színed elé vezetem legkedvesebb hívemet, Laczffy Györgyöt, kinek ártatlansága fényesen kiderült.

— Kelj fel, lovag! — mondta a királyné, kegyesen kezét nyujtvá Laczffynak. — Nálam bizonyára senki jobban nem örül ártatlanságod kiderülésének. Üdvözöllek újra körünkben!

— És ime, itt egy másik hívem, Daczó Mihály, aki valaha trencsényi Csák Máté várnagya volt, de most leghűbb szolgálaim egyike.

Mindenki észrevette, hogy az özvegy királyné nagyon megilletődik, mikor Csák Máté nevét hallja. A hangja is remegett, mikor Daczó Mihályhoz fordult:

— Vitéz, te ismerted Csák Máté nejét?

— Igen, fölséges asszonyom! — felelt Daczó Mihály zavartan és szeme a királyné mögött álló ifjú leánykán tévedezett. — De ha szabad tudnom: mi legyen a neve ennek az ifjú kisasszony-

nak? — és kezével rámutatott Aporék gyámleányára, Piroskára.

A királyné meglepetve fordult hátra, hogy vajjon ki iránt érdeklődik az öreg vitéz? De amint a Piroska nyakában levő arany ékszer megpillantotta, hirtelen elsikoltotta magát:

— Leányom, hogy jutottál te ehhez az arany szelencéhez?

— Fölséges asszonyom! — szólt Aporné előlépve. — Bocsánatot kérek, ha én felelek gyámleányom helyett. Ennek az ékszernek a történetét ő nem ismerheti. Mikor a kertben megtaláltam, a nyakába volt akasztva ez az ékszer. Sokszor próbáltam kinyitni, de soha se sikerült. Elzártam és magamnál tartottam. Éppen ma adtam át neki, hogy viselje ezentúl megboldogult ismeretlen szülőinek emlékezetére.

A királyné szemében két könnycsepp csillogott:

— Jöjj közelebb, leánykám! — mondta Piroskához halk, megindult hangon.

Daczó Mihály pedig a király elé lépve, fenszóval mondá:

— Uram, királyom, ez az ifjú leányka nem más, mint trencsényi Csák Máté árvája. Az apja halálos órájában tette nyakára ezt az ékszer, mondván, hogy csak egy asszony bírja kinyitni a szelencét, de az asszony nevét nem mondta ki.

— Az az asszony én vagyok! — szólt közbe Erzsébet királyné. — Leánykám! — fordult a sápadt, remegő Piroskához. — Ne reszkess, ne félj! Tudom, hogy fel vagy indulva, de aggodalomra

semmi okod sincs. Megboldogult édes jó anyád leánykorában jó barátném volt. Később férjem legnagyobb ellenségéhez ment férjhez s mi örökre elszakadtunk egymástól. De sohasem szüntem meg őt szeretni. Most már tudom: miért szerettem úgy kedves arcodat. Meghalt jó anyád, az én régi barátném képe elevenedett fel előtttem, bár nem is sejtettem, hogy te az ő leánya volnál. Hiszen nekem mindenki azt mondta, hogy Csák Máté árva leánykája réges-régen meghalt. Ha előbb fölveszed ezt az ékszeret, előbb reád ismerek, mert ezt én adtam jó anyádnak még leánykorában. Ime a kulcsa nálam.

Erzsébet lekasztott a derekán levő láncról egy pici arany kulcsot és kinyitotta a szelencét. Az arany ékszerbe ez volt belevésve: Leghűbb barátnéjának, emlékül: Erzsébet.

A királyné szívéhez szorítá Piroskát, aki hal-
kan zokogott.

— Miért sírsz, leánykám? — kérdezte Erzsébet és Aporné egyszerre.

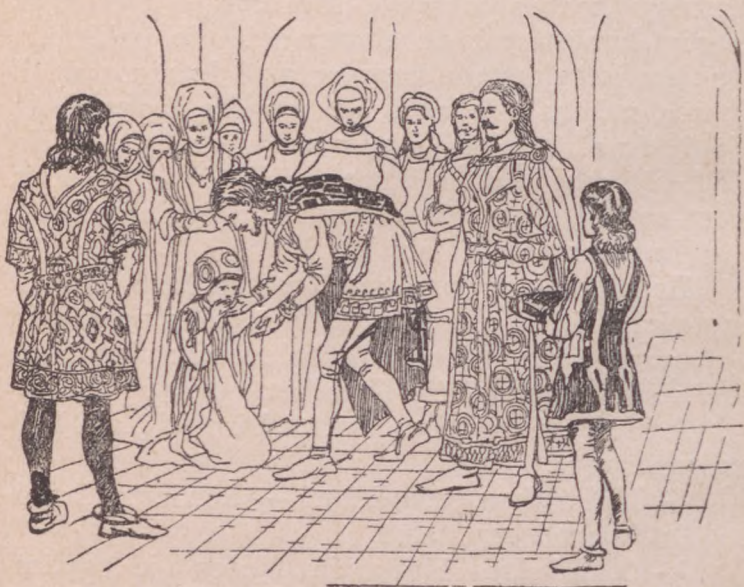
— Ó, fölséges királyném, édes jó gyám-
anyám, ne haragudjatok reám. Tudom, hogy annyi sok meg nem érdemelt szeretetben volt részem, de mégis fáj a szívem, ha jó szülőimre gondolok, akik oly nagyon szerettek engem.

— Bánatod becsületedre válik, Piroska, — mondta a királyné, míg Aporné szeretettel simogatta a leánya fejét. — Csak sírd ki magadat, a könnyektől majd megenyhül a szíved. Akkor aztán majd eszedbe fog jutni gyámszülőid jósága. Én ismeretlenül is szerettelek, de ezentúl éppen

olyan kedves leszel szívemnek, mintha a tulajdon édes gyermekem volnál.

Piroska letörölte könnyeit és megcsókolta a jó királyné és Aporné kezét. Azután az öreg vár-

nagy elé lépett. Sok mindent akart neki mondani, de a könny elfojtotta a szavát és csak annyit mondott:

— Köszönöm... köszönöm... kedves Daczó bácsi!

Az öreg katona szeme is könnybe borult:

— Én köszönöm az Úr Istennek, hogy felhozta reám életem legszebb napját, hogy föltalál-

tam Máté úr árváját, mint boldog és megelégedett hajadont.

— Nem jól beszélsz, öreg! — vágott közbe Lajos. — Életednek az lesz a legszebb napja, mikor trencsényi Csák Máté árváját bevezeted apja birtokába, amit a király visszaajándékozott neki!

Piroska reszketve rogyott térdre. Úgy meghatotta a király kegye, hogy szólni se bírt. Lajos nyájasan emelte föl a leánykát. Mialatt az udvar éljenzésbe tört ki. Erzsébet odalépett fiához:

— Lajosom, büszke vagyok reád. Ez a cselekedet méltó hozzád, a dicső magyar nép királyához!

XII.

Az országra békés nyugalom szállt. Minden igaz magyar boldognak érezte magát Nagy Lajos uralkodása alatt. A király igazán „nagy” volt: csak népe javán munkálkodott.

De a legboldogabb mégis a Laczffy-család volt. Mihelyest kiderült fiok ártatlansága: felutáztak Visegrádra, ahol a király és az özvegy királyné nagy szívességgel fogadták őket.

Ugyanabban az évben nagy örömhír száguldott végig az országon. Lajos király megházasodott. Feleségül vette a bosnyák bán leányát, Erzsébetet, akiből igen jó és lelkes magyar királyné lett Lajos oldala mellett.

S pár hónap múlva a trencsényi várban is boldog fiatal pár állt az oltár előtt. Laczffy György feleségül vette Csák Máté leányát: Piroskát.

Az öreg Daczó Mihály ott térdelt az oltár mellett és buzgón imádkozott:

— Isten, igazságos Isten, ime, csakugyan megértem életem legszebb napját. Máté úr leánya visszakapta apja birtokait és boldog, nyugodt élet

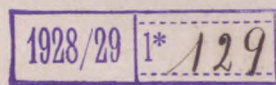

előtt áll. Ha hajdani uram most lenéz reánk az égből, tudom, hogy ő is boldog. Uram, Istenem, ezt a sok örömet, ezt a nagy szívbeli boldogságot mind neked köszönjük, mert te tőled jő minden áldás. Te adtál nekünk, magyaroknak olyan királyt, aki megértett bennünket, hozzánk forrt s vérünkből való vérré vált. Ó, add, Istenem, hogy mindig ilyen fejedelem üljön Szent István trón-

ján, mert csak így lehet hazánk boldog és erős!
Add, hogy minden fejedelem megértse és lelkébe
véssze, hogy a magyar népet csak szeretettel lehet
kormányozni! A világ legnemesebb népe csak ne-
mes és igazlelkű fejedelemmel élhet békében és
egyetértésben.

VÉGE.

AZ ÉN UJSÁGOM

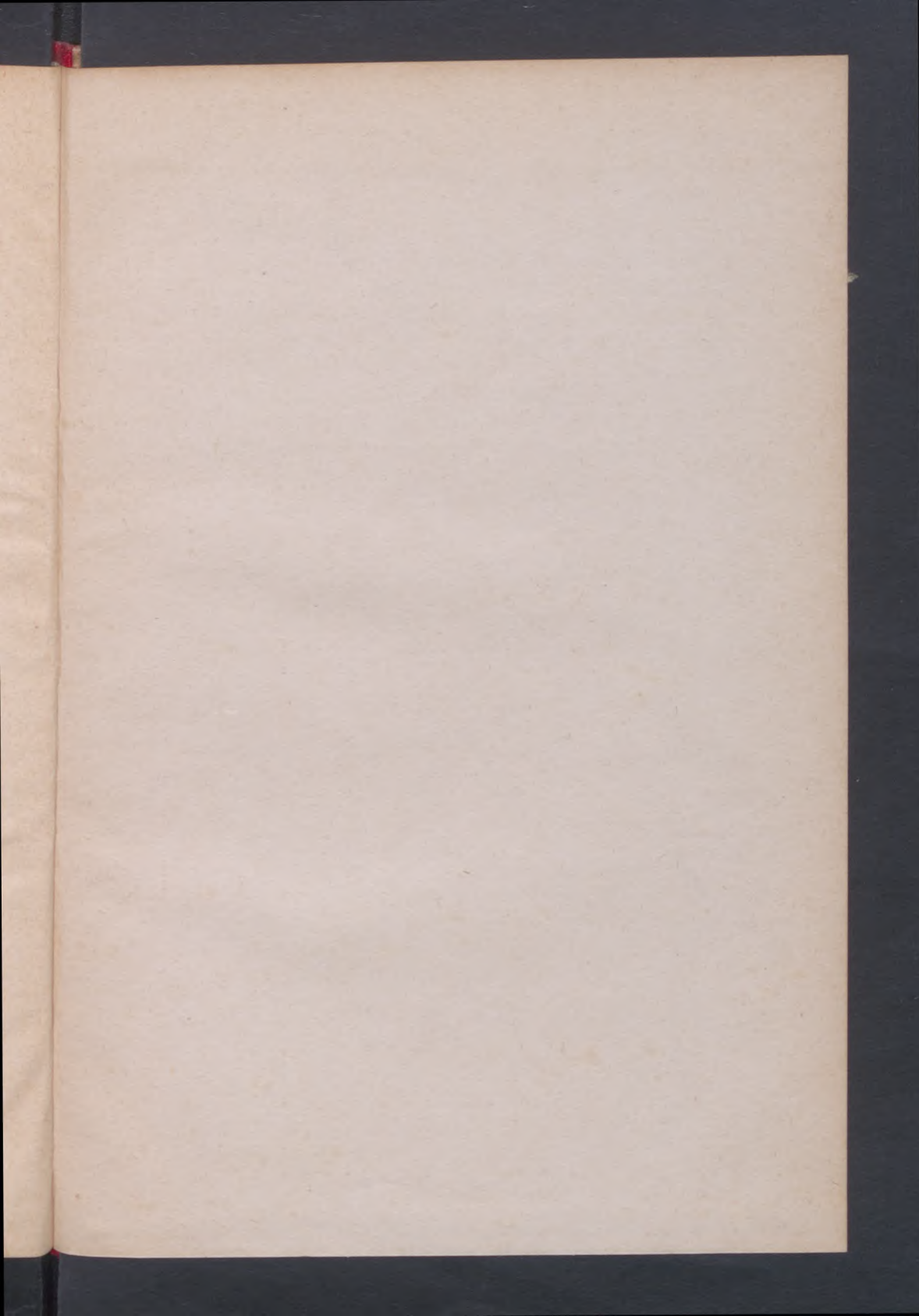
A LEGSZEBB MAGYAR
GYERMEKLAP

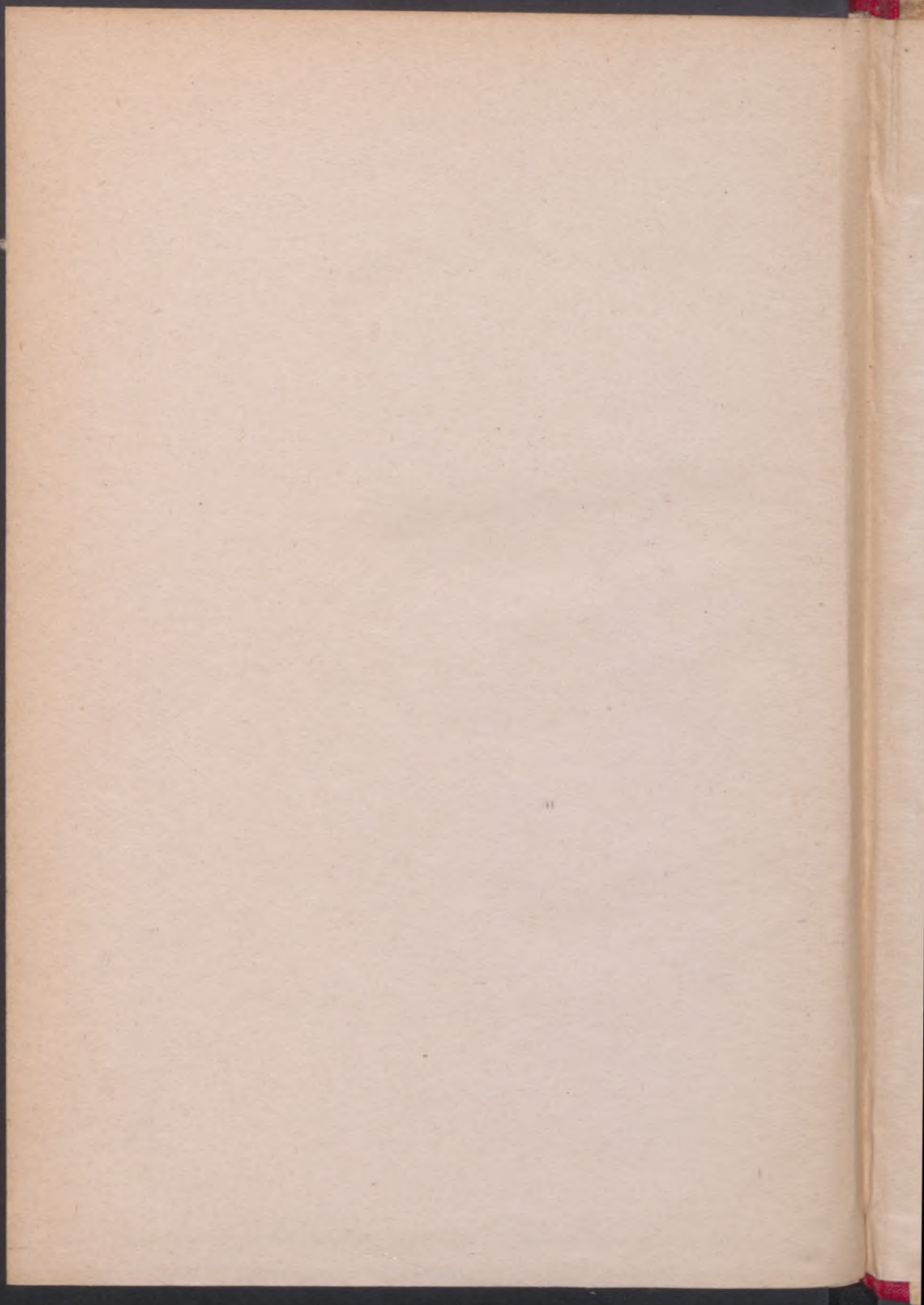

SZERKESZTI:
GAAL MÓZES

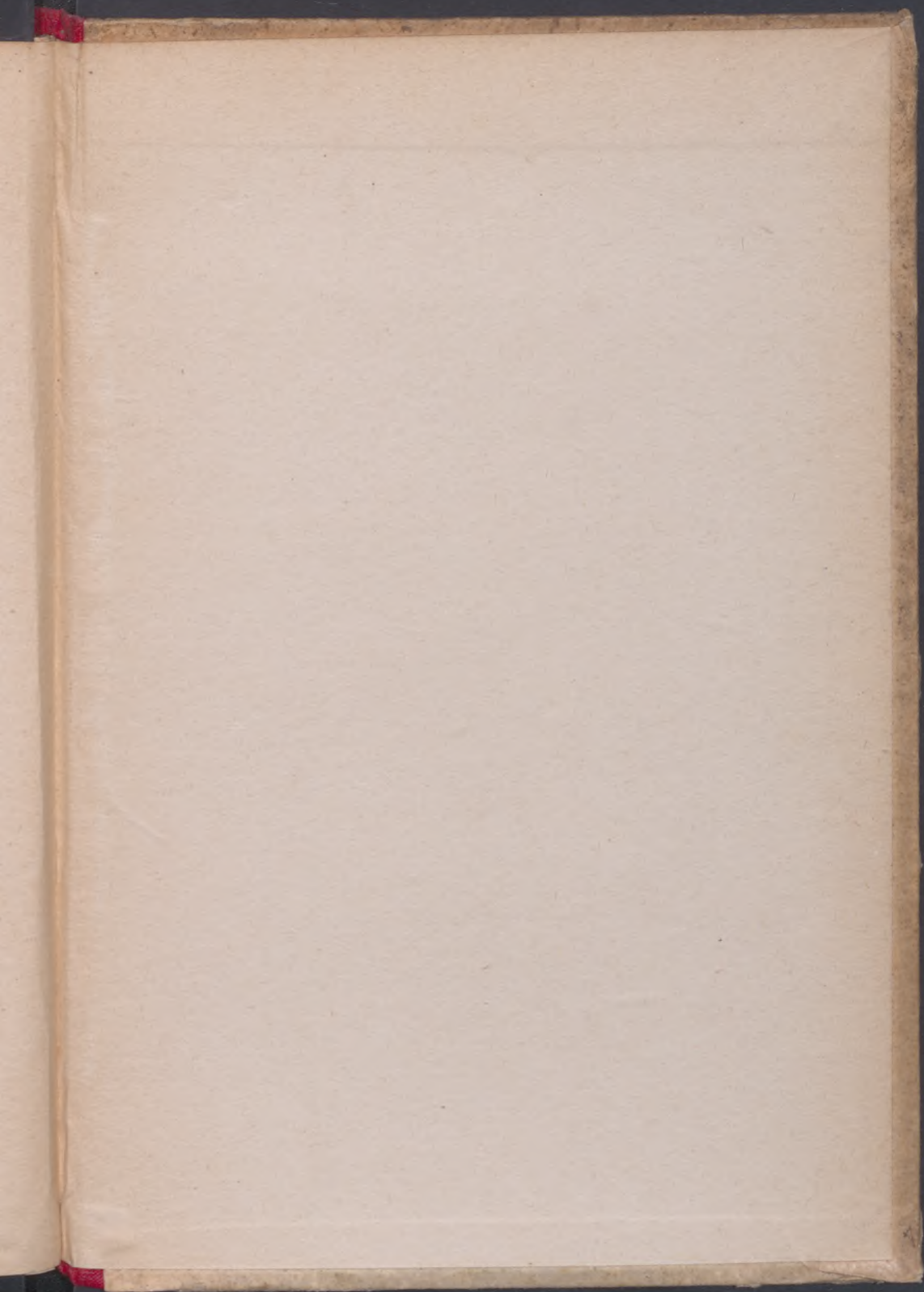
NEGYEDÉVRE 25.000 KORONA
BUDAPEST, VI, ANDRÁSSY ÚT 16

MAGYAR LÁNYOK

FIATAL LEÁNYOK
KÉPES IRODALMI LAPJA

SZERKESZTI
TUTSEK ANNA

*Negyedévenkint
2 gyönyörű regényt,
számtalan elbeszélést, cikket,
verset, minden számban a szerkesztő
üzeneteit közli a lap. Hasznos tanácsokat
ad, utbaigazítást a fiatal leányélet
minden kérdésében.*

NEGYEDÉVRE
30.000 KORONA

Kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy-út 16.

Hungária R.-T. Budapest.